

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО ТА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ (ВИПУСКОВА)**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж МНУ

імені В.О. Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

27 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЦИВІЛЬНЕ ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО”**

освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

галузь знань

08 Право

спеціальність

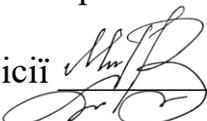
081 Право

Розробник: Луцюк Карина Віталіївна, викладач циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В.О.Сухомлинського»

 Карина ЛУЦЮК

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради Олена САХАРОВА

Анотація: Людина, як носій певних прав та інтересів, є складовою частиною й водночас центром ідей громадянського суспільства. Цивільне право, як відомо, «обслуговує» сферу життєдіяльності громадянського суспільства, є засобом позитивної регламентації нормальних відносин у суспільстві. Саме юристи (взагалі) й співробітники правоохоронних органів (зокрема) покликані бути провідниками реалізації основних ідей громадянського суспільства. Ці ідеї є головними принципами приватного (цивільного) права: неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя фізичної особи; рівність усіх форм власності; свобода договору; неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, передбачених законом; свобода підприємництва; судовий захист будь-якого права у разі його порушення та ін..

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Цивільне та сімейне право» є правовідносини, що виникають з загальних положень цивільного права та цивільного законодавства (предмет, метод, функції, система, джерела, правовідносини), правового статусу суб'єктів цивільних правовідносин, правочинів, представництва, особистих немайнових прав, речового права та інтелектуальної власності, інститутів зобов'язального права (загальні положення про зобов'язання, загальні положення про договір), системи договірних та недоговірних зобов'язань (договорів купівлі-продажу, дарування, ренти, найму, підряду, позички, перевезення, зберігання, банківських правочинів тощо) та правових інститутів спадкового права, а також надання знань у сфері правових норм, які регулюють особисті немайнові та такі, що ґрунтуються на них, майнові відносини людей, що виникають на основі шлюбу, сім'ї, родства, усиновлення, прийняття дітей на виховання.

Ключові слова: цивільне право, сімейне право, правовідносини, власність, договір, усиновлення, сім'я.

Summary: A person, as a bearer of certain rights and interests, is an integral part and at the same time the center of ideas of civil society. Civil law, as is known, "serves" the sphere of life of civil society, is a means of formal regulation of normal relations in society. It is lawyers (in general) and employees of law enforcement agencies (in particular) who are called to be leaders in the implementation of the main ideas of civil society. These ideas are the main principles of private (civil) law: the inadmissibility of arbitrary interference in the personal life of an individual; equality of all forms of ownership; freedom of contract; inadmissibility of deprivation of the right of ownership, except for cases provided for by law; freedom of entrepreneurship; judicial protection of any right in case of its violation, etc.

The subject of study of the academic discipline "Civil and Family Law" is legal relations arising from the general provisions of civil law and civil legislation (subject, method, functions, system, sources, legal relations), the legal status of subjects of civil legal relations, deeds, representation, personal non-property rights, property law and intellectual property, institutions of obligation law (general provisions on obligations, general provisions on contracts), the system of contractual and non-contractual obligations (contracts of sale, gift, annuity, hire, contract, loans, transportation, storage, banking transactions, etc.) and legal institutions of inheritance law, as well as providing knowledge in the field of legal norms that regulate personal non-property and those based on them, property relations of people arising on the basis of marriage, family, kinship, adoption, adoption of children for upbringing.

Key words: civil law, family law, legal relations, property, contract, adoption, family.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 08 Право	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання : реферат	Спеціальність 081 Право	
	Освітньо-професійний ступінь “фаховий молодший бакалавр”	4
		Семестр:
		7
		Лекції - 20 год
		Практичні заняття- 30 год.
	Кількість годин - 150	
Тижневих годин : аудиторних – 3,4 год.		Вид контролю: залік

Мова навчання – українська.

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікування результати

Метою викладання навчальної дисципліни «Цивільне та сімейне право» є формування у випускників здатності надавати юридичні консультації з питань застосування нормативно-правових актів, що регулюють особисті немайнові відносини, майнові відносини та сімейні відносини, а також здатності робити юридичні висновки з різних правових питань у сфері цивільних та сімейних правовідносин.

Завдання курсу: тлумачення положення правових норм цивільного та сімейного права, вільне орієнтування в системі цивільного права, використання знань з цивільного права, вивчення загальних положень цивільного права, проблем цивільноправової відповідальності, права власності, загальної теорії про зобов'язання, немайнових прав, спадкового права, проблем, що стосуються фізичних і юридичних осіб, права власності та інших речових прав, права інтелектуальної власності, позовної давності, правочинів, питань щодо окремих інститутів цивільного права – зобов'язальних правовідносин (купівля-продаж, міна, дарування, комісія, договори управління майном, договори щодо розпорядження майновими правами, спадковими правовідносинами), та оволодіння знаннями, щодо сімейного права, згідно Сімейного кодексу України.

Студент повинен знати:

- предмет цивільного та сімейного права;
- джерела цивільного та сімейного права;
- суб'єкти цивільного та сімейного права;
- підстави виникнення, зміни та припинення цивільних і сімейних правовідносин;
- поняття, форми, зміст, підстави виникнення і принцип здійснення, способи захисту права власності;
- поняття, зміст договірних і недоговірних зобов'язань і їх окремих видів;
- авторські та суміжні права;
- форми, методи правового регулювання сімейних правовідносин;
- зміст основних категорій та інститутів сімейного права.
- порядок і умови укладання шлюбу, підстави його припинення і визнання недійсним;
- особисті і майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей, підстави для позбавлення батьківства;
- правила опіки і піклування, реєстрації актів громадянського стану;
- судову практику з цивільних та сімейних справ.

Студент повинен вміти:

- аналізувати юридичні факти;
- тлумачити чинне цивільне законодавство;
- правильно застосовувати цивільно-правові норми; - складати цивільно-правові документи;
- тлумачити норми сімейного права, судову практику у справах, які виникають із сімейних правовідносин;
- приймати обґрунтовані рішення у спірних правових питаннях;
- застосовувати норми сімейного права в процесі роботи за юридичною спеціальністю.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8. Здатність працювати в команді.

II. Спеціальні:

СК3. Здатність застосовувати знання основних засад та інститутів національного права.

СК5. Здатність надавати консультації з типових правових питань.

СК6. Здатність аналізувати правові проблеми та приймати обґрунтовані рішення.

СК8. Здатність критично мислити в процесі системного аналізу правових явищ і фактів.

СК9. Здатність до самостійного планування та ефективного виконання своєї професійної діяльності

Програмні результати навчання:

РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН2. Здійснювати письмову та усну професійну комунікацію державною мовою, правильно вживати правничу термінологію.

РН5. Використовувати навички пошуку, оброблення та аналізу інформації у професійній діяльності.

РН6. Здійснювати професійну діяльність самостійно та в команді.

РН9. Використовувати у професійній діяльності знання засад та інститутів галузей права національної правової системи.

РН11. Аналізувати явища та процеси у правничій сфері на основі застосування теоретичних знань і прикладних навичок у професійній діяльності.

РН12. Проводити первинний аналіз та класифікацію документації, володіти основами діловодства та працювати з документами правового характеру.

РН13. Встановлювати ділові комунікації між учасниками професійної діяльності.

РН14. Планувати та ефективно виконувати поставлені завдання у професійній діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни:

Передумови для вивчення дисципліни: Теорія держави та права. Конституційне право України.

Міждисциплінарні зв'язки: Історія держави і права України. Сімейне право. Міжнародне публічне і приватне право. Цивільне процесуальне право України.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Господарське право в системі права

Тема 2. Державне регулювання господарської діяльності

Тема 3. Легалізація (легітимація) господарської діяльності

Тема 4. Суб'єкти господарського права

Тема 5. Правові засади майнових відносин у сфері господарювання

Тема 6. Відповідальність у сфері господарювання

Тема 7. Господарсько-правовий механізм регулювання зобов'язань та договорів

Тема 8. Правове регулювання господарсько-торгівельної діяльності

Тема 9. Особливості господарсько-правового регулювання надання послуг та виконання робіт

Тема 10. Правове регулювання ціноутворення, розрахунків та фінансової діяльності у сфері господарювання

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні положення про цивільне право

Тема 1. Цивільне право як галузь права. Джерела цивільного права Поняття цивільного права як галузі права. Цивільне право в системі права України. Предмет цивільно-правового регулювання. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Визначення цивільного права. Система цивільного права. Джерела цивільного права і їхня характеристика.

Тема 2. Цивільні правовідносини

Загальна характеристика цивільних правовідносин. Поняття цивільних правовідносин. Види цивільних правовідносин. Ознаки цивільних правовідносин. Суб'єкти цивільних правовідносин. Права й обов'язки суб'єктів цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин. Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних прав і обов'язків. Право на захист цивільних прав і інтересів. Способи і порядок захисту цивільних прав.

Кредит 2. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

Фізичні особи як суб'єкти цивільного права. Поняття фізичної особи. Правоздатність фізичних осіб. Зміст правоздатності фізичних осіб. Дієздатність фізичних осіб. Види дієздатності. Зміст дієздатності фізичних осіб. Співвідношення цивільної правосуб'єктності і суб'єктивного права. Співвідношення цивільної дієздатності і правоздатності. Опіка і піклування. Місце проживання і його правове значення. Визнання фізичної особи зниклою безвісти. Оголошення фізичної особи померлою. Акти цивільного стану.

Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

Поняття й ознаки юридичної особи як суб'єкта цивільних відносин. Організаційно-правові форми юридичних осіб і види юридичних осіб за цивільним законодавством України. Порядок створення юридичних осіб. Реєстрація юридичних осіб. Правоздатність юридичних осіб. Дієздатність юридичних осіб. Правове становище філій і представництв юридичної особи. Припинення юридичних осіб. Види припинення і їх відмінності. Ліквідація юридичної особи, підстави ліквідації.

Кредит 3. Правочини та позовна давність у цивільному праві

Тема 5. Правочини

Поняття та види правочинів. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Презумпція правомірності правочину. Форма правочину. Способи волевиявлення. Державна реєстрація правочину. 8 Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину. Поняття представництва. Значення представництва. Підстави представництва. Види представництва. Представництво за законом. Комерційне представництво. Представництво за дорученням. Передоручення. Доручення і його види. Форма доручення. Доручення юридичної особи. Термін доручення. Припинення представництва за дорученням. Скасування доручення. Відмовлення представника від здійснення дій, що були визначені дорученням.

Тема 6. Позовна давність у цивільному праві

Поняття строку і терміну. Визначення строку і терміну. Початок плинку строку. Закінчення строку. Порядок здійснення дій. Поняття позовної давності. Загальна позовна давність. Спеціальна позовна давність. Зміна тривалості позовної давності. Числення позовної давності. Початок плинку позовної давності. Позовна давність у випадку заміни сторін у зобов'язанні. Призупинення плинку позовної давності. Переривання плинку позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Кредит 4. Загальні положення про право власності

Тема 7. Загальні положення про право власності

Поняття та ознаки речового права. Підстави виникнення речових прав. Об'єкти та суб'єкти речового права. Види речових прав. Захист речових прав. Поняття захисту речових прав, форми та способи захисту. Поняття права власності та його зміст. Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Недоторканість права власності. Зміст права власності. Право власності на землю (земельну ділянку). Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності на землю. Право власника на

забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Право на земельну ділянку при придбанні житлового будинку, будівлі або споруди, що розміщені на ній. Право власності на житло. Поняття житла. Житловий будинок, садиба, квартира як об'єкти права власності. Права власника житлового будинку квартири. Права житлово-будівельного кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу. Об'єднання власників житлових будівників, квартир. Припинення права власності. Підстави та порядок припинення права власності.

Тема 8. Захист права власності

Загальна характеристика захисту права власності. Основи цивільно-правового захисту права власності. Цивільно-правові засоби захисту права власності. Загально-правові засоби захисту права власності. Захист права власності від порушень, не пов'язаних з позбавленням власності. Позов про визнання права власності. Умови подання позову про визнання права власності. Зміст позову про визнання права власності. Інші засоби захисту права власності. Поняття самозахисту права власності.

Кредит 5. Загальні положення сімейного права

Тема 9. Поняття та система сімейного права.

Сімейні правовідносини Поняття сімейного права як галузі права. Предмет і метод сімейного права. Сімейні відносини. Учасники сімейних відносин. Система сімейного права. Сім'я. Право особи на сім'ю. Державна охорона сім'ї. Дитина. Регулювання сімейних відносин. Загальні засади регулювання сімейних відносин. Джерела сімейного права: законодавство, договір, звичай. Законодавство. Співвідношення Сімейного кодексу України і цивільного законодавства. Міжнародні договори. Законодавство іноземних держав. Договір. Звичай. Захист сімейних прав.

Тема 10. Шлюб. Права та обов'язки подружжя

Поняття шлюбу. Шлюбний вік. Надання права на укладення шлюбу особі, яка не досягла шлюбного віку. Добровільність шлюбу. Одношлюбність. Особи, які не можуть перебувати у шлюбі між собою. Ознайомлення осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, про стан здоров'я. Державна реєстрація шлюбу. Заява про реєстрацію шлюбу. Заручини. Час і місце реєстрації шлюбу. Правові наслідки шлюбу. Вибір прізвища при одруженні. Недійсність шлюбу. Визнання недійсним шлюбу за рішенням суду. Визнання шлюбу недійсним після його припинення. Правові наслідки недійсності шлюбу. Визнання шлюбу неукладеним. Права та обов'язки батьків і дитини, яка народилася у недійсному шлюбі. Припинення шлюбу. Підстави припинення шлюбу. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання. Розірвання шлюбу державним органом реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей, та за заявою одного з подружжя. Визнання розірвання 11 шлюбу фіктивним. Розірвання шлюбу за рішенням суду за спільною заявою подружжя, яке має дітей. Право на пред'явлення позову про розірвання шлюбу. Заходи суду щодо примирення подружжя. Підстави для розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя. Право на вибір прізвища після розірвання шлюбу. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання. Реєстрація розірвання шлюбу. Право на повторний шлюб після розірвання шлюбу. Право на поновлення шлюбу після його розірвання. Встановлення режиму окремого проживання подружжя. Особисті права та обов'язки подружжя. Майнові права та обов'язки подружжя. Поняття права власності подружжя. Право подружжя на спільне майно. Роздільна власність подружжя. Укладання подружжям угод щодо спільного і роздільного майна. Поділ майна подружжя. Аліментні зобов'язання подружжя. Аліментні зобов'язання колишнього з подружжя. Позбавлення одного з подружжя права на утримання. Припинення права одного з подружжя на утримання. Шлюбний договір. Право на укладення шлюбного договору. Зміст шлюбного договору. Форма шлюбного договору. Початок і строк дії шлюбного договору. Визначення в шлюбному договорі правового режиму майна. Визначення у шлюбному договорі порядку користування житлом. Визначення у шлюбному договорі права на утримання. Зміна умов шлюбного договору. Право на відмову від шлюбного договору. Розірвання шлюбного договору або зміна його умов. Визнання шлюбного договору недійсним.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	сем	с.р.
1	2	3	4	5
I СЕМЕСТР				
Кредит 1. Загальні положення про цивільне право				
Тема 1. Цивільне право як галузь права. Джерела цивільного права	15	2	2	11
Тема 2. Цивільні правовідносини	15	2	4	9
Усього:	30	4	6	20
Кредит 2. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин				
Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	15	2	2	11
Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	15	2	4	9
Усього:	30	4	6	20
Кредит 3. Правочини та позовна давність у цивільному праві				
Тема 5. Правочини	15	2	4	9
Тема 6. Позовна давність у цивільному праві	15	2	2	11
Усього:	30	4	6	20
Кредит 4. Загальні положення про право власності				
Тема 7. Загальні положення про право власності	15	2	2	11
Тема 8. Захист права власності	15	2	4	9
Усього:	30	4	6	20
Кредит 5. Загальні положення сімейного права				
Тема 9. Поняття та система сімейного права. Сімейні правовідносини	15	2	4	9
Тема 10. Шлюб. Права та обов'язки подружжя	15	2	2	11
Усього:	30	4	6	20
Усього годин за курс:	150	20	30	100

4. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні положення про цивільне право		
1.	Тема 1. Цивільне право як галузь права. Джерела цивільного права	2
2.	Тема 2. Цивільні правовідносини	2
Кредит 2. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин		
3.	Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	2
4.	Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	2
Кредит 3. Правоччин та позовна давність у цивільному праві		
5.	Тема 5. Правочини	2
6.	Тема 6. Позовна давність у цивільному праві	2
Кредит 4. Загальні положення про право власності		
7.	Тема 7. Загальні положення про право власності	2
8.	Тема 8. Захист права власності	2
Кредит 5. Загальні положення сімейного права		
9.	Тема 9. Поняття та система сімейного права. Сімейні правовідносини	2
10.	Тема 10. Шлюб. Права та обов'язки подружжя	2
Усього		20

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні положення про цивільне право		
1.	Тема 1. Цивільне право як галузь права. Джерела цивільного права	2
2.	Тема 2. Цивільні правовідносини	4
Кредит 2. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин		
3.	Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	2
4.	Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	4
Кредит 3. Правоччин та позовна давність у цивільному праві		
5.	Тема 5. Правочини	4
6.	Тема 6. Позовна давність у цивільному праві	2
Кредит 4. Загальні положення про право власності		
7.	Тема 7. Загальні положення про право власності	2
8.	Тема 8. Захист права власності	4
Кредит 5. Загальні положення сімейного права		
9.	Тема 9. Поняття та система сімейного права. Сімейні правовідносини	4
10.	Тема 10. Шлюб. Права та обов'язки подружжя	2
Усього		20

6. Лабораторні заняття

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні положення про цивільне право		
1.	Тема 1. Цивільне право як галузь права. Джерела цивільного права	11
2.	Тема 2. Цивільні правовідносини	9
Кредит 2. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин		
3.	Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	11

4.	Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	9
Кредит 3. Правоччин та позовна давність у цивільному праві		
5.	Тема 5. Правочини	9
6.	Тема 6. Позовна давність у цивільному праві	11
Кредит 4. Загальні положення про право власності		
7.	Тема 7. Загальні положення про право власності	11
8.	Тема 8. Захист права власності	9
Кредит 5. Загальні положення сімейного права		
9.	Тема 9. Поняття та система сімейного права. Сімейні правовідносини	9
10.	Тема 10. Шлюб. Права та обов'язки подружжя	11
	Усього	100

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання:

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

1) Завдання друкується на одній стороні білого паперу формату А4 14-тим шрифтом з полуторним інтервалом. Поля при друкуванні тексту: ліве – 3 мм, праве - 1 мм, верхнє та нижнє - 20 мм.

2) Структура індивідуального завдання:

- титульна сторінка;
- зміст;
- основна частина;
- список використаних джерел;
- додатки (за наявності).

3) За змістом індивідуальне завдання має складатися з трьох розділів.

4) Обсяг індивідуального завдання не повинен перевищувати 30 сторінок (не враховуючи додатків).

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за якісно виконане індивідуальне науково-дослідне завдання складає 20 балів.

За структурними складовими індивідуального завдання бали розподіляються таким чином:

теоретична частина – 3 бали (по одному балу за кожен складову теоретичної частини);

аналітична частина – 8 балів, з них:

○ методика з розвитку та сучасного стану – 2 бали;

обґрунтованість висновків – 3 бали;

оформлення з дотриманням вимог, що висуваються, та логічність викладення матеріалу – 2 бали;

захист індивідуального завдання – 2 бали.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних завдань, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно. Знання студента є глибокими, міцними, системними. Студент вміє аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі, має тверді методичні навички для якісного проведення заняття із загальної підготовки.

Студенту виставляється дуже добре. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, робити висновки, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, має достатні методичні навички для якісного проведення заняття із загальної підготовки.

Студенту виставляється добре. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, робити висновки, виправляти допущені помилки. Має певні методичні навички, що не потребують контролю викладача під час проведення заняття.

Студенту виставляється достатньо. Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, виконує завдання за зразком.

Студенту виставляється мінімальний задовільно. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно, має початкові уявлення про предмет, недостатньо тверді методичні навички, що потребує контролю з боку викладача під час проведення заняття.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота					КР	Накопичувальні бали/ Сума
T1-2	T3-4	T5-6	T7-8	T9-10	20	250
100	100	100	100	80		500

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання.

11. Методи навчання

Дисципліна передбачає використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (дебати, мозковий штурм, лекції з використанням інтерактиву, методи оцінювання і самооцінювання, планування та інші).

З-поміж традиційних методів використовуються:

- 1). Пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури в "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Застосовується для передачі великого масиву інформації.
- 2). Метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, викладач, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення поставленого завдання.
- 3). Частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється викладачем або самими студентами на основі роботи над програмами і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується на семінарах.
- 4). Дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру. Ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільше повно.

Серед активних методів використовуються такі:

- 1). Практичні справи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;
- 2). Аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчать формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;
- 3). Робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні справи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

Крім того вивчення курсу базується на використанні комунікативних методів, що охоплюють методи й процедури контакту студента з безпосереднім джерелом знань (викладачем методики, вчителем етики, керівником педпрактики та ін.).

Комунікативні методи поділяються на пасивні й активні: у перших провідна роль належить викладачеві методики, вчителю етики (студент лише фіксує зміст лекції, протоколює дії вчителя й учнів тощо); в активних методах ініціатива належить студентові, який активно контактує з викладачем методики, вчителем етики (активні методи поділяються на групові (мозковий штурм, круглий стіл, ділові ігри) та індивідуальні методи (інтерв'ювання, вільний діалог, експертні ігри)).

Активно використовуються текстологічні методи, що включають методи набуття знань із фахових документів (навчальних планів і програм, методичних листів МОН України тощо) і фахової літератури (монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, науково-методичних статей тощо).

12. Рекомендована література

Базова

Основні нормативні акти:

- Конституція України: Закон України URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

- Цивільний кодекс України: Закон України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

- Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

- акти міжнародного права:

1. Загальна декларація прав людини. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори повністю або частково морського міжнародного перевезення вантажів URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_k30

3. Конвенція про права дитини. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021

4. Конвенція про правову допомогу та правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009

5. Міжнародна конвенція про морські застави та іпотеки URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_471

Підручники:

1. Бірюков І.А., Заїка О.Ю., Бичкова С.С.; за ред. Бірюкова І.А., Заїки О.Ю. Цивільне право України: Загальна частина: підручник. 3-тє вид., змін. та доповн. К.: Алерта, 2014. 510 с.

2. Бичкова С.С., Бірюков І.А., Заїка Ю.О. та ін.; за заг. ред. Бичкової С.С. Цивільне право України: Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник. 3-тє вид., змін. та доповн. К.: Алерта, 2014. 496 с.

3. Борисова Б.І., Баранова Л.М., Бегова Т.І. та ін. Цивільне право: підручник: у 2 т. Х.: Право, 2014. Т.1. 656 с.

4. Борисова Б.І., Баранова Л.М., Бегова Т.І. та ін. Цивільне право.: підручник: у 2 т. Х.: Право, 2012. Т.2. 816 с.

5. Дзера О.В., Кузнецова Н.С., Майданник Р.А. Цивільне право України. Особлива частина: підручник. 4-тє вид., стереотипне. К.: Юрінком Інтер, 2014. 1176 с.

6. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Загальна частина. Академічний курс: підручник. 3-тє вид., допов. К.: «ВД» Дакор», 2013. 672 с.

7. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: підручник. Вид. 3, перероб. і доп. К.: Істина, 2013. 808 с.

8. Цивільне право: підручник: у 2т. /В.І. Борисова (кер.авт.кол.) Л.М. Баранова, Т.І. Богова та ін.: за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, Л. Яроцького. – Х.:Право, – 2011. – Т.2. – 656с.

9. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. – К.: Видавництво Ліра-К, 2018. – 736 с.

10. Цивільне право. Конспект лекцій для студентів спеціальності 081 – «Право» денної та заочної форм навчання, Терещук Галина Андріївна. – Луцьк: ЛНТУ, 2017. – 267 с

11. Цивільне право України. Особлива частина: підручник / Мін-во освіти і науки України, Нац. авіаційний ун-т; за заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. – К.: Ліра, 2015. – 1024 с.

12. Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів. Науково-практичний посібник; [за заг. ред. д.ю.н., професора М.М. Ясинка]. – К.: Алерта, 2015. – 814 с.

13. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право. Альбом схем / За ред. Є.О. Мічуріна. – Вид. 4-тє, перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2013. – 464 с.

14. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.

15. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
16. П.С. Матвєєв, В.І. Бірюков Цивільне право (в схемах): Навч. посіб. – К.: Алерта, 2013. – 256 с.
17. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс: Підручник. – 3-тє вид., допов. – К.: «ВД» Дакор», 2013. – 672 с.
18. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
19. Цивільне право України (Загальна частина): Навчальний посібник / кол. авт. – К.: «Хай-Тек Прес», 2013. – 432 с. (видання з грифом МОНМС)
20. Цивільне право України: Загальна частина / За ред. професорів І.А. Бірюкова і О.Ю. Заїки. – К.: Алерта, 2014. – 510 с.
21. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. СпасибоФатєєвої, В.Л. Яроцького. – 2-ге вид., переробл. та допов. - Х.: Право, 2014. – Т.1. – 656 с.
22. Цивільне право: посібник для підготовки до іспиту / Є.О. Харитонов, Н.Ю. Голубєва. – Видання третє, перероблене та доповнене. – Ч І. – Х.: Одиссей, 2013. – 248 с.
23. Цивільне право України (особлива частина) : практикум / А. С. Амеліна, Н. В. Лаговська, Л. Д. Менів, О. М. Обривкіна, І. В. Чеховська ; Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 550 с.
24. Цивільне право України: Підручник. Особлива частина / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р.А. Майданика – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 736 с.
25. Цивільне право України. Особлива частина: підручник / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 5-те вид., стереотипне. К.: Юрінком Інтер, 2017. 1176 с.

додаТКова

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Васильєв С.В. Цивільний процес України: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 344 с.
2. Забарський В.В., Богатир В.В., Стоянова Т.А. та ін. Науковопрактичний коментар «Цивільного процесуального кодексу України». За заг. ред. Богатиря В.В. К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2013. 784 с.
3. Комаров В.В., Бігун В.А., Баранкова В.В. та ін. Курс цивільного процесу : підручник. Х.: Право, 2011. 1352 с.
4. Комаров В.В., Бігун В.А., Баранкова В.В. та ін. Курс цивільного процесу: підручник. Х.: Право, 2011. 1352 с.
5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 5-те вид., перероб. і допов. За ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т.1. 832 с.
6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 5-те вид., перероб. і допов. За ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т.ІІ. 1120 с.
7. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. За заг. ред. Короеда С.О. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 526 с.
8. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 364 с.
9. Цивільне право України (Загальна частина). Кол. авт.: навчальний посібник. К.: «Хай-Тек Прес», 2013. 432с.
10. Цивільне право України : Навч. посіб. у 2 т. / Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова 2-ге вид. доповн. і переробл. Т. 1. К.: Алерта, 2019. 342 с.
11. Цивільне право України (Загальна частина) : навчально-методичний посібник. Полтава : ПШП, 2020. 199 с.
12. Цивільне право: загальна частина. Практикум : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закладів] / кол. авт. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 232 с.

13. Цивільне право України. Особлива частина. Ч.2 : навч. посібник / [уклад.: О. С. Котуха, О. М. Чабан]. Львів : вид-во ЛТЕУ, 2020. 320 с.

14. Харитонов Є.О., Голубєва Н.Ю. Цивільне право: посібник для підготовки до іспиту. Видання третє, перероблене та доповнене. Ч І. Х.: Одіссей, 2013. 248 с.

15. Харитонов Є.О., Голубєва Н.Ю. Цивільне право: посібник для підготовки до іспиту. Видання третє, перероблене та доповнене. Ч ІІ. Х.: Одіссей, 2013. 256 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://portal.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua> – офіційне Інтернет представництво Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua/control> – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України
4. <https://supreme.court.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду
5. <http://www.ccu.gov.ua/pls/wccu/indx> – офіційний веб-сайт Конституційного Суду України
6. <http://www.vasu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого адміністративного суду України
7. <http://www.arbitr.gov.ua> – офіційне Інтернет представництво Вищого господарського суду України
8. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.